

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

8 november 1996

BELEIDSBRIEF

**Multimedia in Vlaanderen
Vlaanderen, sterregio op de informatiesnelweg
Beleidsprioriteiten 1996-1999**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Fred Dielens**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Robert Voorhamme.

Vaste leden : de heren Herman Candries, Paul Deprez, Johan De Roo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy Schuermans ;

de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Didier Ramoudt ;

de heren Carlos Lisabeth, Jef Sleenckx, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Jean-Marie Bogaert ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaerts, Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heer John Taylor, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heren Louis Bril, André Denys, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Fred Dielens, Jacky Maes ;

mevrouw Marijke Dillen, de heer Jan Penris ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

de heer Jos Geysels.

Zie :

295 (1995-1996)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden van het Vlaams Parlement werd op 11 juni, 1 juli en 10 oktober 1996 uitvoerig van gedachten gewisseld over de "Beleidsbrief Multimedia in Vlaanderen. Vlaanderen, sterregio op de informatiesnelweg. Beleidsprioriteiten 1996-1999" (Stuk 295 (1995-1996) - Nr. 1).

1. Proceduredebat

Bij motie van orde vraagt mevrouw Marijke Dillen, Voorzitter van de Commissie voor Mediabeleid, het woord om te protesteren tegen het feit dat deze Beleidsbrief enkel in de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden wordt besproken. Deze Beleidsbrief werd door de Vlaamse regering bij het Vlaams Parlement op 30 april 1996 ingediend.

Op 13 mei 1996 verwees het Bureau deze Beleidsbrief naar de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden. Het Bureau besliste tevens dat de leden van de Commissie voor Mediabeleid uitgenodigd zouden worden om de vergaderingen van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden bij te wonen.

Bij brief van 15 mei 1996 vroeg de Voorzitter van de Commissie voor Mediabeleid, om de Beleidsbrief aan de Verenigde Commissies voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden en Mediabeleid toe te wijzen.

Op 28 mei 1996 besliste het Bureau dat het niet op deze vraag kon ingaan. Sindsdien worden de leden van de Commissie voor Mediabeleid verder uitgenodigd om de vergaderingen bij te wonen.

Bij brief 30 september 1996 werd, gelet op het belang van de materie, en rekening houdend met de reële belangstelling en inzet van de leden van de Commissie voor Mediabeleid voor de behandelde problematiek, door de Voorzitters van de beide Commissies een gezamenlijk schrijven gericht aan de heer Norbert De Batselier, Voorzitter van het Vlaams Parlement, met het verzoek, om deze Beleidsbrief formeel aan de Verenigde Commissies toe te wijzen. Dit verzoek werd op 1 oktober 1996 aan het Uitgebreid Bureau voorgelegd. Het Bureau bevestigde echter zijn vroegere beslissing om deze beleidsbrief enkel te verwijzen naar de

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

Vervolgens wordt door de heer Hugo Van Rompaey een discussie uitgelokt over de benoeming van twee verslaggevers. Gelet op de vele raakvlakken van de Beleidsbrief Multimedia, zouden er wellicht weinig bezwaren kunnen rijzen tegen de benoeming van twee verslaggevers, één uit elk van de twee commissies.

Vermits er in de Commissie terzake geen consensus kan worden bereikt, wordt er gestemd over het voorstel tot de benoeming van twee verslaggevers.

Het voorstel om twee verslaggevers te benoemen wordt verworpen met 3 stemmen tegen 5.

Met 6 stemmen tegen 2 wordt de heer Fred Dielens als verslaggever aangeduid.

Mevrouw Marijke Dillen betreurt deze gang van zaken en stelt vast dat het thema "multimediasector" aldus uit de handen is genomen van het Vlaams Parlement, waarop de Vlaamse minister-president repliceert dat deze Beleidsbrief een goed initiatief is. Daarenboven wordt deze Beleidsbrief thans door de Vlaamse minister-president neergelegd, bij ontstentenis van voldoende initiatieven in dit domein door de leden van het Vlaams Parlement.

Vervolgens licht de Vlaamse minister-president de Beleidsbrief toe als volgt.

2. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

2.1. *Waarom een Beleidsbrief Multimedia ?*

De minister-president stipt aan dat de multimedia-industrie, die de drijvende kracht is achter het vormen van de informatiemaatschappij, een grote technische impact heeft op het cultureel, sociaal, maatschappelijk en economisch weefsel van Vlaanderen. Met deze Beleidsbrief wil de minister-president niet alleen een inleiding op de debatten inzake de informatiemaatschappij ter beschikking stellen aan het Vlaams Parlement, maar ook de debatten inzake de nakende informatiemaatschappij sti-

muleren op andere fora en aantonen dat de Vlaamse regering meer wil bereiken dan het opstarten van enkele van elkaar losstaande initiatieven. Met deze Beleidsbrief wil de Vlaamse minister-president, als minister van Wetenschap en Technologie, de rode draad in het geheel beklemtonen en zowel aan de bedrijven als aan de bevolking bewijzen dat de Vlaamse regering wel degelijk een beleidsvisie over de komende informatiemaatschappij heeft. Er mag immers geen twijfel over bestaan dat de informatiemaatschappij zich in de nabije toekomst zal aandienen in Vlaanderen. Om in de informatiemaatschappij eigen Vlaamse accenten te kunnen leggen op cultureel, sociaal of economisch vlak is een pro-actieve houding van de Vlaamse overheid, bedrijven en bevolking noodzakelijk. Alleen met dergelijke houding kunnen we verzekeren dat deze nieuwe technologieën een "humaniserende" invloed zullen hebben en ten dienste zullen staan van de mens.

2.2. Krachtlijnen

Als krachtlijnen kunnen worden weerhouden : het algemeen kader van de multimediasector, enkele bedenkingen bij de informatiemaatschappij, activiteiten rond Internet, toelichting bij de drie grote pijlers van het Vlaamse multimediabeleid namelijk : de systeemondersteuning, de dienstenondersteuning en de permanente vorming. Tenslotte benadrukt de Beleidsbrief de noodzaak van een nieuw regelgevend kader om deze sector tot volle bloei te kunnen laten komen.

2.2.1. Algemeen kader

De minister-president benadrukt dat de multimediasector één van de snelst evoluerende sectoren is die toepassingen combineert uit zowel de audiovisuele, de informatica- en de telecommunicatiesector. In deze markt is er een mundialisering waar te nemen. Waar informatica, telecommunicatie en audiovisuele toepassingen vroeger alleen maar af te rekenen hadden met regionale of nationale concurrentie, vervagen de grenzen voor deze sectoren meer en meer. Tegelijkertijd is er een individualisering waar te nemen.

De gebruikers van "nieuwe diensten" kunnen in toenemende mate voor zichzelf uitmaken van welke dienst ze gebruik willen maken, op welk tijdstip en in welke vorm. Deze tendensen indachtig, wordt er op het niveau van de wereldhandelsorga-

nisatie, van de G7 en van de Europese Commissie gestreefd naar deregulering van deze sector, weliswaar onder een aantal voorwaarden (zoals het verzekeren van universele dienstverlening). Door de internationale instanties wordt er uitdrukkelijk gewezen op de noodzaak aan sensibilisering van de bevolking.

In deze context is een Vlaams multimediabeleid noodzakelijk om te verzekeren dat de belangen van en voordelen voor Vlaanderen op tal van vlakken geoptimaliseerd worden. De minister-president citeert in deze context enkele voorbeelden.

Een onderzoek dat uitgevoerd werd in opdracht van de G7 heeft aangetoond dat deze nieuwe technologieën een jobverschuiving tot stand brengen, en dat er wel degelijk sprake is van een positief jobcreatie-effect. Het zijn echter diegenen die eerst op de markt zijn en het meest ervaring hebben die de grootste baten ervaren.

Een ander voorbeeld : de inhoud van de nieuwe multimediadiensten wordt zeer belangrijk. Als kleine taal- en cultuurgemeenschap moet Vlaanderen verzekeren dat iedereen de nieuwe diensten in het Nederlands kan raadplegen.

Ook op het economisch vlak staat heel wat op het spel. Een goede telecommunicatie-infrastructuur wordt in de toekomst nog meer dan nu cruciaal voor het aantrekken van nieuwe investeerders en voor het concurrentievermogen van de bedrijven.

2.2.2. De nieuwe diensten

Met de informatiemaatschappij wordt vooral de brede waaier van diensten bedoeld via dewelke men de beschikking heeft over een massa informatie en waardoor men over andere dienstverlening zal kunnen beschikken (o.m. Tele-werken, Telebewaking, Tele-bankieren, Tele-administratie, Elektronisch uitgeven, Tele-leren, Telemetrie, Tele-geneeskunde, Tele-winkelen, Video-op-aanvraag).

Een belangrijke vaststelling is wel dat een groot deel van deze diensten nog niet beschikbaar is voor de modale gebruiker. Bij sommige diensten, bijvoorbeeld video-op-aanvraag, is dit omdat er nog verdere technologische ontwikkeling nodig is.

Bij andere diensten, die wel al technologisch haalbaar zijn, is hun afwezigheid op de markt te verklaren door juridische en wettelijke hinderpalen of

omdat de dienst commercieel nog niet haalbaar is. Hier is dus nog werk aan de winkel.

2.2.3. *Opportunities*

De minister-president is ervan overtuigd dat vele nieuwe diensten zich in de toekomst zullen aanbieden op de markt en dat zich aldus enorme opportuniteiten zullen voordoen. Elke technologische evolutie die doordringt tot op de markt heeft immers één van de twee volgende kenmerken:

- ofwel zorgt een nieuwe technologie ervoor dat iets wat reeds vroeger werd gerealiseerd, thans nog kan worden verfijnd (o.m. typen : vroeger gebeurde dit met een typemachine, nu met een tekstverwerker) ;
- ofwel wordt er iets nieuws mogelijk gemaakt wat vroeger nog niet mogelijk was (bijvoorbeeld : de uitvinding van de televisie, plots wordt het mogelijk om allerhande beeldmateriaal naar het grote publiek te verzenden).

Zo zullen de nieuwe multimediadiensten een aantal oplossingen aanreiken voor de verkeersproblematiek, het "leefbaar" maken van de steden en het opnieuw actief inschakelen in de maatschappij van bejaarden en gehandicapten.

2.2.4. *Problemen*

Het aanbod van al deze nieuwe diensten, zal volgens de minister-president echter ook een aantal problemen met zich meebrengen. Het wordt een uitdaging voor de Vlaamse overheid om hiervoor oplossingen te vinden.

In ieder geval moet de duale maatschappij vermeden worden. Een kloof tussen informatie-armen en -rijken mag in Vlaanderen zeker niet geduld worden. Daarom moet er voor iedereen in een hoogwaardige toegang tot de dienstverlening op de interactieve-communicatienetwerken voorzien worden en moet de Vlaamse bevolking gesensibiliseerd worden voor de vele mogelijkheden van multimedia.

Andere problemen waarvoor een oplossing moet gezocht worden, zijn het ontbreken van een sociaal statuut voor telewerkers, het waarborgen van de privacy en het gevaar voor vervreemding.

2.3. *Internet-activiteiten*

Vervolgens gaat de minister-president dieper in op de geplande Internet-activiteiten. Het Internet heeft momenteel nog een aantal nadelen, zoals de te lage transportsnelheid waardoor men soms minutenlang moet wachten op de gevraagde informatie en de ongeordende massa van informatie die het moeilijk maakt om een specifiek gegeven terug te vinden. Ondanks deze tekortkomingen is Internet toch een succes geworden, ook in Vlaanderen. Door de brede waaier van mogelijkheden die op dit netwerk mogelijk zijn, is Internet een wereldwijd pilootproject geworden. Het geeft een goed beeld van de richting waarin de informatiemaatschappij en de elektronische snelweg kunnen evolueren en biedt de aanbieders en de gebruikers de mogelijkheid om ervaring op te bouwen met multimediadiensten.

Ook Vlaanderen moet ervaring opbouwen in het gebruik en het aanbieden van nieuwe diensten. Daarom is het van belang dat iedere Vlaming de kans krijgt om Internet te raadplegen. Die kans wordt hun geboden in de openbare bibliotheken, waar Internet vanaf de herfst voor iedereen te raadplegen zal zijn.

Een grondige kennis van het gebruik van Internet kan een meerwaarde betekenen bij het betreden van de arbeidsmarkt. Bovendien vereist wetenschappelijk onderzoek - nu meer dan vroeger - vlotte communicatievoorzieningen op internationaal vlak. Daarom zal de minister-president de Vlaamse hogescholen de kans bieden om zich onder voordelige voorwaarden aan te sluiten op Internet.

Uit een eerste rondvraag is gebleken dat nieuwe informatie- en communicatiemogelijkheden, en Internet in het bijzonder, beantwoorden aan een reële nood in de sociale sector. Daarom zullen Internetaansluitingen voorzien worden in een aantal instellingen van de sociale sector. Dit project zal in eerste instantie slechts op een beperkte oppervlakte gelanceerd worden om na te gaan wat de mogelijkheden en moeilijkheden zijn om de sociale sector in Vlaanderen van de toepassingen op de informatiesnelweg gebruik te laten maken.

Op initiatief van de Vlaamse minister-president werd een interdepartementale werkgroep in het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap belast met de opdracht voor het uitbouwen van een Vlaamse overheidsweb-site. Deze zomer moet een eerste versie van de site operationeel zijn.

Aan de web-site zal vanuit drie invalshoeken gestalte worden gegeven :

- de bekendmaking van Vlaanderen en de Vlaamse overheid;
- het toegankelijk maken van informatie ;
- de administratieve dienstverlening dichterbij de bevolking te brengen.

2.4. De drie pijlers van het multimediebeleid

De minister-president stipt aan dat het multimedia-beleid wordt gebaseerd op drie grote pijlers : de systeemondersteuning, de dienstenondersteuning en de permanente vorming. Doorheen deze drie grote "velden" vormen sensibiliseringsacties de rode draad.

2.4.1. De systeemondersteuning

Wat de tak systeemondersteuning betreft, zijn de twee initiatieven die de minister-president terzake reeds heeft genomen, voldoende bekend. Telenet Vlaanderen en het Actieprogramma Informatietechnologie. Telenet Vlaanderen, dat de bestaande kabeltelevisienetwerken met elkaar zal verbinden en tweerichtingsverkeer over deze netwerken zal mogelijk maken garandeert Vlaanderen een moderne telecommunicatieinfrastructuur, ook in de 21ste eeuw. Dit zal niet alleen een troef zijn voor de eigen Vlaamse bedrijven, maar is ook belangrijk voor het aantrekken van nieuwe buitenlandse investeringen naar Vlaanderen.

Met Telenet Vlaanderen wordt de concurrentie op het vlak van telefoondiensten vanaf 1998 een realiteit in Vlaanderen. Vlaanderen krijgt uitzicht op betere en goedkopere diensten en geeft de werkgelegenheid in deze sector een sterke impuls (de eerste personeelsadvertenties van Telenet Vlaanderen zijn trouwens reeds in de kranten verschenen).

Het Actieprogramma Informatietechnologie richt zich vooral naar onderzoek en ontwikkeling van apparatuur. Binnen dit Actieprogramma worden 28 projecten verder uitgewerkt voor een totaal bedrag van 1.052 miljoen frank. In een later stadium zullen nieuwe projectvoorstellen kunnen aangesloten worden bij de projecten die nu al goedgekeurd zijn.

De tak "systeemondersteuning" is, volgens de minister-president, zoals reeds blijkt uit de realiteit, volop geactiveerd. Nu is het aan Vlaanderen om voor dit netwerk en de apparatuur, die volop in ontwikkeling is, ook hoogwaardige diensten te voorzien. Daarom voorziet de minister-president op het vlak van de dienstenondersteuning een aantal nieuwe initiatieven. Een eerste initiatief wordt het Multimediafonds, dat zal aangewend worden om een aantal problemen waarmee de Vlaamse multimedia-industrie te kampen heeft, te verhelpen. De Vlaamse bedrijven hebben immers te kampen met een tekort aan financiële middelen om de tijdsperiode te overbruggen tussen enerzijds de fase van de ontwikkeling en anderzijds het op de markt brengen van een product. De hoge risicograad, die inherent is aan het lanceren van multimedia-producten en het feit dat dergelijke diensten slechts renderen op middellange of lange termijn vormen eveneens een probleem voor de Vlaamse bedrijven.

Het feit dat deze bedrijven Nederlandstalige producten aanbieden betekent dat hun afzetmarkt a priori beperkt is. Maar toch moeten Nederlandstalige multimedia-producten beschikbaar zijn.

2.4.2. De dienstenondersteuning

De minister-president zal binnen de GIMV een fonds voorzien van 100 miljoen frank risico-kapitaal dat zal aangewend worden voor :

Het oprichten van nieuwe multimediabedrijven en het ondersteunen van bestaande multimediabedrijven, alsmede het aantrekken van buitenlandse investeerders in deze sector. Hiervoor zal trouwens ook een multidisciplinaire groep samengesteld worden waarin vertegenwoordigers zetelen van de Dienst Investeren Vlaanderen, GIMV, IWT, Administratie Economie, Universiteiten..., die de opdracht zullen hebben om aan kandidaat-investeerders een totaalpakket voor te stellen waarin alle voordelen en mogelijkheden die Vlaanderen hun te bieden heeft op het vlak van multimedia opgenomen zijn.

Een ander initiatief ter ondersteuning van de multimediasdiensten is Medialab, dat zich vooral richt naar de extra-technologische aspecten van multimediasdiensten. Hier gaat de aandacht vooral naar het gebruiksgemak van de diensten en de juridische, economische, maatschappelijke en sociale aspecten van multimediatoepassingen. Hiervoor is een budget ter beschikking van 100 miljoen frank.

De inschrijvingsperiode van projectvoorstellen is inmiddels afgesloten. In totaal zijn er 50 projecten ingediend, die zullen beoordeeld worden door onafhankelijke binnen- en buitenlandse experts. Verwacht wordt dat deze projecten in september zullen kunnen opstarten.

Om Vlaanderen een volwaardige plaats in de informatiemaatschappij te geven en om de Vlaamse multimedia-industrie reële groeikansen te geven, is het één van de belangrijkste uitdagingen om de gehele Vlaamse bevolking vertrouwd te maken met de informatiemaatschappij. Om hieraan tegemoet te komen zal de minister-president een aantal demonstratieprojecten opzetten, die aan een reeks voorwaarden voldoen.

De projecten zullen geselecteerd worden volgens volgende criteria :

- de projecten moeten op korte termijn praktisch te realiseren zijn ;
- de projecten moeten zich naar zoveel mogelijk personen richten ;
- de projecten moeten aansluiten bij een gevoelde behoefte in de samenleving, zodat kan aangetoond worden dat nieuwe technologieën wel degelijk nieuwe oplossingen voor de hedendaagse problemen aanreiken ;
- de projecten moeten, indien mogelijk, een stimulerende werking hebben op de Vlaamse multimediamarkt en op de concurrentiepositie van het Vlaamse bedrijfsleven.

2.4.3. Permanente vorming

Niet alleen de bevolking en het bedrijfsleven moeten, aldus de minister-president, voorbereid worden op de informatiemaatschappij van morgen, ook de Vlaamse overheid zelf moet zich voorbereiden en omvormen. Tijdens de vorige legislatuur gebeurde, op initiatief van de minister-president, reeds een eerste rondvraag binnen de Vlaamse administratie om na te gaan welke toepassingen op korte termijn de werking van de administratie kunnen verbeteren. De projectvoorstellen die hieruit voortgevloeid zijn, dienen echter nog door een onafhankelijk expert getoetst te worden op hun haalbaarheid en nut.

Het multimediagebeuren en de opleidings- en vormingswereld krijgen op drie manieren met elkaar te maken :

- Vanuit democratisch oogpunt is het cruciaal dat iedereen vertrouwd geraakt met de multimedia-praktijk. De algemene toegankelijkheid van het multimedia-gebeuren verzekeren, moet dan ook een prioritaire opdracht worden binnen het opleidingsaanbod.
- Via multimedia-toepassingen is het mogelijk om het contact tussen de vraag- en aanbodzijde te bevorderen, zodat een duidelijk overzicht beschikbaar wordt van de beschikbare opleidingen.
- Tenslotte zullen de ontwikkelingen rond multimedia ook de eigenlijke vormings- en opleidingspraktijk diepgaand beïnvloeden.

2.5. Nieuw regelgevend kader in België

Tot slot wenst de minister-president nog dieper in te gaan op het nieuw regelgevend kader waarbinnen de multimedadiensten tot volle ontwikkeling moeten kunnen komen. De tijdstabel voor de liberalisering van de Europese telecommunicatiemarkt is vastgelegd. Vanaf 1 juli 1996 is er een concurrentie mogelijk van alle niet gereserveerde diensten op de alternatieve netwerken. De belangrijke datum is 1 januari 1998. Dan zal vrije concurrentie voor alle telecommunicatiediensten een feit zijn. Weliswaar onder strikte voorwaarden. Zo moet onder andere gezorgd worden voor universele dienstverlening en interconnectie.

2.5.1. Aanpassen aan Europa

Ook België zal zich moeten aanpassen aan de Europese richtlijnen terzake. De wet zal moeten aangepast worden, zodat concurrentie vanaf 1 januari 1998 mogelijk wordt. Reeds nu tekenen er zich andere benaderingen en visies af met betrekking tot deze gewijzigde situatie. In Vlaanderen is gekozen voor het concurrentiemodel : er zal concurrentie zijn tussen het telefoonnetwerk en het kabeltelevisienetwerk. In Wallonië lijkt men te kiezen voor het convergentiemodel, waarbij beide netwerken samenwerken. Ook inzake de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gewesten en de gemeenschappen is er grote onduidelijkheid. De huidige verdeling is gebaseerd op

het onderscheid tussen telefoon en omroep, maar deze begrippen zijn achterhaald door de technologische en economische realiteit.

In dit veranderende telecomlandschap is een belangrijke rol weggelegd voor het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie, het BIPT.

2.5.2. *Het BIPT*

Gezien de belangrijke rol voor het BIPT en het belang van de Telecomsector voor de gemeenschappen en gewesten, dient deze instelling zelf op korte termijn een aantal veranderingen te ondergaan, zodat ook Vlaanderen zich kan terugvinden in de standpunten van deze instelling. Momenteel is Vlaanderen enkel vertegenwoordigd in het Raadgevend Comité van het BIPT, dat vrijblijvende adviezen formuleert aan de minister voor Telecommunicatie.

Het BIPT moet omgevormd worden tot een controlerend en arbitrerend orgaan dat volledig autonoom kan optreden. Het federaal regeerakkoord moet snel uitgevoerd worden, zodat de gemeenschappen en gewesten actief betrokken worden bij het telecommunicatiebeleid in het algemeen, en op structurele wijze inspraak krijgen in het BIPT in het bijzonder.

2.5.3. *Nieuw regelgevend kader op korte termijn*

Om de "grijze zone" rond de multimediadiensten op korte termijn op te heffen, pleit de minister-president voor een onderverdeling op het niveau van de inhoud van de boodschap.

Openbare informatie, dat wil zeggen boodschappen die voor iedereen toegankelijk zijn, moeten onder de bevoegdheid van de gemeenschappen komen. Hieronder vallen ook de boodschappen die zich slechts naar een persoon richten, maar voor iedereen raadpleegbaar zijn (bijvoorbeeld video-op-aanvraag).

De niet-openbare informatie (bijvoorbeeld telefonie) blijft een federale bevoegdheid.

2.5.4. *Nieuw regelgevend kader op lange termijn*

Op lange termijn dient de overdracht van telecom-

municatie als globaal bevoegdheidspakket naar de gewesten te gebeuren, waardoor de gewesten bevoegd worden voor alle aspecten van de telecommunicatieregeling. Om de samenwerking en de coördinatie tussen de regio's te garanderen, dient er een intergewestelijk coördinatie-orgaan gecreëerd te worden, gebaseerd op rechtstreekse samenwerking tussen de gewesten.

De minister-president meent dat deze proeve van Beleidsbrief "Multimedia in Vlaanderen", aldus duidelijk maakt dat hij, als minister van Wetenschap en Technologie, en met de hele Vlaamse regering, aanzienlijk investeert in de multimedia-industrie en in de komende informatiemaatschappij. Wie de bedragen optelt die in deze Beleidsbrief voorzien worden voor multimedia-initiatieven over een periode van drie jaar, komt aan een bedrag van meer dan 2,5 miljard frank. Met andere woorden, Vlaanderen investeert in de toekomst. In deze context merkt de minister-president op dat ook een verder doorgedreven inspanning wordt geleverd op het vlak van het fundamenteel toegepast wetenschappelijk onderzoek (o.m. nieuwe materialen), micro-elektronica (via IMEC).

Ook op het vlak van de biotechnologie werden reeds een aantal engagements genomen voor een meerjarenplan. Deze nieuwe technologieën zullen in de toekomst nog aan belang winnen en aldus fungeren als de vierde pijler van een vernieuwd multimediabeleid.

3. VRAGEN EN BEDENKINGEN VAN DE LEDEN BIJ DE BELEIDSBRIEF

3.1. Algemene bedenkingen met betrekking tot de Beleidsbrief: gebrek aan concrete invulling, vaagheid, vrijblijvend karakter, overwegend technologische benadering van de informatiemaatschappij ten nadele van de menselijke component - Invulling van het begrip "universele dienstverlening" en enige problemen in verband met de informatiemaatschappij.

De heer Herman Candries stelt vast dat de netwerkvorming, als strategisch concept in deze Beleidsbrief nogal stiefmoederlijk wordt behandeld. Waaraan is dit te wijten en is dit wel verantwoord, gelet op het belang van de uitbouw van netwerken als onderbouw van een dynamische multimediabeleid?

De minister-president repliceert hierop dat de netwerkvorming in de Beleidsbrief wel degelijk aan

bod komt als een van de aandachtspunten voor de overheid, openbare instellingen en gedecentraliseerde besturen.

Volgens andere leden, namelijk de heren Fred Die-lens, Paul Deprez, Robert Voorhamme, Jos Stassen, hierin bijgetreden door de Vlaamse minister-president, moet de bespreking van deze Beleidsbrief vooral worden gezien als een eerste aanzet tot het openen van een breder maatschappelijk debat over de informatiesnelwegen, aan de hand van de resolutie betreffende de ontwikkeling van informatie-snelwegen in Vlaanderen, aangenomen door het Vlaams Parlement op 5 december 1995. De Beleidsbrief kan deze complexe problematiek onmogelijk volledig omvatten. Mede ten gevolge hiervan zal na de bespreking van de Beleidsbrief in deze Commissie, een debat worden georganiseerd over de diverse deelaspecten van de problematiek van de informatiesnelwegen (o.m. universele dienstverlening, economische en maatschappelijke aspecten van de informatiesnelwegen, problematiek van de regelgeving, o.m. BIPT enz).

De heer Jean-Marie Bogaert attendeert de Commissie erop dat de Beleidsbrief begint met een vrij omvangrijke inleiding, o.m. de opsomming van de mogelijkheden die door een verder doorgedreven ontwikkeling van de informatiesnelwegen worden geschapen. De opkomst van de informatiemaatschappij is gekenmerkt door een symbiose van telecommunicatie (economisch aspect) en audiovisuele aspecten (cultuur). Beide elementen zijn niet te scheiden. Spreker stipt aan dat bij de uitbouw van een informatiemaatschappij dus vooral aandacht dient besteed aan het respect voor de culturele verscheidenheid. Gebruikers ervan dienen beschouwd als culturele consumenten. Het is de mate van de culturele consumptie die de graad van de legitimiteit van het product bepaalt. Spreker meent dat wat de culturele invalshoek betreft, het debat vooral dient toegespitst op de inhoud, alhoewel dit niet impliceert dat deze culturele invalshoek zou worden verengd tot een enkel aspect nl. het taalaspect. De Volksunie-fractie is voorstander van een ruimere aanpak van het multimediebeleid.

Spreker vraagt zich af of er wel voldoende interesse is voor de verdere uitbouw van de informatiesnelwegen. Is de huidige Beleidsbrief al te zeer een top-down-benadering van de problematiek? Spreker mist in deze Beleidsbrief voldoende duidelijkheid over het Actieprogramma inzake informatietechnologie. Heeft men zich bij de invulling ervan niet te veel laten leiden door een economische benadering?

Spreker betreurt verder dat de Beleidsbrief te zeer gericht is op het aanbod, zonder te overwegen dat de telecommunicatiesector een markt is die snel expandeert. Daarom pleit spreker voor de opname van meer macro-economische beschouwingen in deze Beleidsbrief. Bij iedere benadering van de uitbouw van de informatiemaatschappij moet de mens centraal staan, maar dan niet louter als consument of producent. Een breed maatschappelijk debat terzake dringt zich op.

De heer Jacques Laverge stelt vast dat de Beleidsbrief ambitieuze doelstellingen vooropstelt, maar vraagt zich af of de erin opgenomen beleidsopties wel adequaat hieraan tegemoetkomen. Spreker geeft uiting aan zijn gereserveerde opstelling terzake, vermits de Beleidsbrief slechts een overzicht is van de actuele situatie, zonder een duidelijk beleid. Het is eerder een consensustekst, die door een grote meerderheid kan worden onderschreven. Daarenboven zijn een aantal begrippen veel te vaag omschreven, zoals b.v. het begrip "informatiemaatschappij". Een andere leemte in de Beleidsbrief is het ontbreken van de voorwaarden waaronder interconnectie tussen de verschillende telefoon- en kabelnetwerken mogelijk wordt. Ook het begrip "universele dienstverlening" is onvoldoende gespecificeerd. Al bij al stelt deze Beleidsbrief spreker teleur, omdat de fundamentele noodzakelijke elementen om positief in te werken op de verbetering van het economisch omgevingsklimaat, slechts terloops worden vermeld. Er worden echter onvoldoende oplossingen aangereikt. Wel is spreker er zich van bewust dat de Vlaamse minister-president voor de regeling van bepaalde aspecten ervan, de bevoegdheid ontbeert, vermits de hefboomen hiervan zich situeren binnen de federale bevoegdheidssfeer.

Mevrouw Marijke Dillen, Voorzitter van de Commissie voor Mediabeleid, stelt namens de Vlaams-Blokfractie, dat deze zich wel in grote lijnen kan terugvinden in deze weliswaar vrij algemeen geformuleerde Beleidsbrief die inderdaad een aantal spijtige lacunes vertoont. Spreker is er zich echter terdege van bewust dat niet alle aspecten van deze omvangrijke materie volledig worden omkaderd door een Beleidsbrief. De verdienste van deze Beleidsbrief is dat de zich op het vlak van de informatie- en mediamatschappij steeds sneller aandienende veranderingen, veel toegankelijker worden voor alle Vlamingen. Spreker is echter beducht voor de ontwikkeling van een duale maatschappij, met een kloof tussen de informatie-armen en de informatierijken. Wel is de teneur van deze Beleidsbrief iets te optimistisch wat de verwezenlijking van de erin opgenomen doelstellingen betreft.

Bijzondere inspanningen zullen dienen geleverd en de Beleidsbrief levert terzake onvoldoende aanzetten. Cruciale vraag is welke rol Vlaanderen zal vervullen in de informatiemaatschappij. Kan Vlaanderen zich voldoende profileren om een belangrijke plaats te verwerven op de informatiesnelweg? Of de minister-president in de toekomst hierin zal slagen, dient nog afgewacht te worden. Daarenboven zal de mundialisering van de informatiemaatschappij aanleiding geven tot een ongenadige en bikkelharde concurrentieslag.

Vlaanderen zal het niet gemakkelijk hebben om op deze snelgroeiende markt een voldoende groot marktsegment binnen te rijven. Wat de "stuwende rol van Vlaanderen in het medialandschap" betreft, is spreker eerder sceptisch, vermits een aantal strategische hefboomen voor het voeren van een eigen Vlaams multimediabeleid, zich nog steeds situeren binnen de bevoegdheidsfeer van de federale overheid. Vlaanderen dient meer betrokken te worden bij de besluitvorming in het BIPT.

Alhoewel deze Beleidsbrief een aantal schoonheidsfoutjes vertoont, is de verdienste ervan dat deze Beleidsbrief dient beschouwd als een eerste positieve aanzet tot het breder maatschappelijk debat over de informatiemaatschappij.

De toetsing aan de praktijk zal echter de waarde ervan nog dienen te bevestigen. Positief ervaart spreker ook de daadwerkelijke bekommernis om de Vlaamse cultuur en taal maximaal te beschermen. Het aanbieden van de nieuwe multimedia-diensten in het Nederlands dient aangemoedigd te worden. Dit is weliswaar weer een nobel doel, doch ook hier speelt de bevoegdheidsversnippering tussen het federale en het regionale bevoegdheidsniveau spelbreker bij het verwerven van een groter marktsegment door Vlaanderen. De omgangstaal in de mediasector is vaak het Engels.

De heer Emiel Verrijken pleit in deze context voor de invoering in de Vlaamse scholen van een moratorium om nog verder de Franse taal als tweede taal te onderwijzen. De Engelse taal verdient de voorkeur, gelet op het feit dat deze taal de toekomstige informatiemaatschappij zal beheersen. Deze mening wordt niet gedeeld door de heer Jean-Marie Bogaert die uitdrukkelijke prioriteit vraagt voor de studie van de eigen taal, gelet op de eerder beperkte taalvaardigheid van de scholieren. De Nederlandse taal mag niet worden verdrongen door het Engels als tweede taal.

Mevrouw Marijke Dillen vraagt zich nog af of Vlaanderen wel over voldoende slagkracht

beschikt om hierin een kentering teweeg te brengen, vermits de hard-wareproducten zelfs nog niet voorzien zijn van een Nederlandstalige gebruiksaanwijzing. Nederlandstalige handleidingen dienen van de industrieën te worden geëist die terzake een grote laksheid aan de dag leggen.

Vervolgens oppert spreker de bedenking dat de uitbouw van de informatiemaatschappij een grote soepelheid zal vergen van de werknemers en de vakbonden. Grotere eisen zullen worden gesteld op het vlak van opleidingen en flexibiliteit, die vaak ten koste zullen gaan van de vrije tijd. Wat het prijskaartje m.b.t. de realisatie van de in de Beleidsbrief aangekondigde projecten betreft, stelt spreker zich eveneens bijzonder kritisch op en vraagt concreet aan de Vlaamse minister-president welke projecten die in deze Beleidsbrief worden opgesomd ook effectief zullen uitgevoerd worden

De heer Jos Stassen merkt namens zijn fractie op dat deze Beleidsbrief vooral werd geconcipieerd vanuit de economische invalshoek. Deze stelling wordt eveneens bijgetreden door de heer Fred Diekens, namens de SP-fractie. De heer Jos Stassen stelt dat de filosofie die aan deze Beleidsbrief ten grondslag ligt, deze is van een positief geloof in het feit dat de technologische ontwikkelingen, die door de informatiesnelwegen zullen worden bevorderd, steeds in de positieve zin zullen evolueren. Is dit echter geen al te rooskleurige opstelling? Spreker refereert terzake aan eerdere zeer waardevolle technologische ontwikkelingen die nadien werden gereserveerd door de militaire industrie.

Daarenboven mist deze Beleidsbrief een creatieve en vernieuwende inslag. Volgens spreker is de doelstelling van deze Beleidsbrief in feite het afschuiven van de oplossing van bepaalde netelige kwesties naar het federale bevoegdheidsechelon. De positieve aspecten blijven gereserveerd voor het regionale bevoegdheidsechelon, terwijl de hete hangijzers worden doorgeschoven naar de federale overheid.

Ook twijfelt spreker eraan dat Vlaanderen voldoende kapitaal zal kunnen mobiliseren voor de financiering van de uitbouw van de informatiesnelwegen, gelet op de reeds eerder ondernomen zoektocht naar de miljarden voor de financiering van het Telenetproject

Spreker benadrukt dat in het debat over de ontwikkeling van de informatiesnelwegen zorgvuldig aandacht dient besteed aan het instandhouden van een precair evenwicht tussen het algemeen en het economisch belang van bepaalde aspecten van

deze problematiek. Ter zake dient de overheid een spilfunctie te vervullen in het benadrukken van het algemeen belang. De overheid dient de juiste accenten te leggen bij het uitstippelen van haar beleid in deze problematiek. Daarenboven dient zij het legistieke kader uit te werken waarin de zorg voor een evenwichtige bevoegdheidsverdeling tussen het publieke en het privé-domein centraal staat.

Volgens de heer Fred Dielens, blijkt het economisch belang van de sector afdoende uit de publicatie "Telecommunicatie - Telecommunications" van het Comité van de Academie voor Wetenschappen en Techniek, CAWET, 1 april 1996. Spreker citeert hieruit de volgende tekst: "De telecommunicatiemarkt vertegenwoordigt vandaag 2 tot 3 percent van de wereldeconomie. Het is een markt met een wereldwijde omzet van 484 miljard ECU in 1994 en een jaarlijkse groei van 5 percent in de periode van 1992 tot 1996. Deze cijfers hebben betrekking op de infrastructuur of uitrusting (20 percent van de omzet) en op de diensten (80 percent). Deze diensten betreffen alleen de telecomoperatoren en houden geen rekening met de "consument" gerichte elektronica en diensten zoals radio en televisie. De groei bevindt zich vooral in het marktsegment diensten. In de Europese markt (totaal 158 miljard ECU) en de Belgische markt (3,6 miljard ECU) is de verhouding tussen uitrusting en diensten meer gelijkwaardig; de groeiverwachtingen zijn gelijkaardig.

Op het gebied van telecommunicatieterminals is er een wereldwijde groei van 4 percent per jaar voor gewone telefoons, van 50 percent voor mobiele telefoons en 25 percent voor data- en faxterminals.

In 1991 was 39 percent van de wereldproductie van de uitrusting in handen van Europese bedrijven en 21 percent van bedrijven uit de Verenigde Staten. De top 3 zijn respectievelijk Alcatel (Europa) met een omzet van 15,53 miljard US dollar, AT & T (Verenigde Staten) met 10,34 miljard US dollar en Siemens (Europa) met 9,88 miljard US dollar. De 2 belangrijkste Belgische telecommunicatiebedrijven maken deel uit van grote buitenlandse groepen, nl. Alcatel en Siemens.

Gelet op het gewicht van de sector, zoals hierboven geïllustreerd, meent de heer Jos Stassen, hierin bijgetreden door meerdere leden, dat een belangrijke component van het overheidsbeleid ten aanzien van de uitbouw van de informatiesnelwegen de ontwikkeling moet zijn van het actief bevorderen van een open menselijk communicatiesysteem.

Daarenboven dient het overheidsoptreden markt-regulerend zijn, om een te grote impact van de privé-sector op de markt te verhinderen, met evenwel in achtname van het beginsel van het vrije verkeer van goederen en diensten. De intrede van nieuwe marktspelers dient door de overheid te worden aangemoedigd door een aantal maatregelen die bijdragen tot een grotere toegankelijkheid van de infrastructuur, wat het Europees en internationaal kader en de toegang tot de informatiemaatschappij betreft. Aldus kan op adequate wijze een informatiekloof en een dualisering van de informatiemaatschappij worden voorkomen.

In deze context refereert de heer Jos Stassen, naar de aan de gang zijnde discussies op het federale en het Europese vlak, waarin wordt gepleit voor een grotere liberalisering van de kabel, waardoor de nieuwkomers vlot toegang krijgen tot de informatiesnelwegen.

Dit proces kan worden versneld door de invoering van een technische standaardisatie. Deze liberalisering van de markt treedt in werking op 1 januari 1998. Het belang van de informatiesnelwegen dient vooral geëvalueerd in functie van de universele dienstverlening. De burger moet over de kennis en voldoende vaardigheden beschikken om optimaal te kunnen deelnemen aan deze technologische vernieuwing. De vraag rijst of dit wel haalbaar is. Volgens spreker dient men in dit debat vooral toe te spitsen op het onderzoeken van korte instapmogelijkheden op Internet voor de verlening van een universele dienstverlening.

De heer Fred Dielens meent dat de realisatie van het principe van de universele dienstverlening in feite geen probleem kan stellen, vermits het Vlaamse Regeerakkoord terzake stelt dat de Vlaamse regering er over zal waken dat het principe van de universele dienstverlening zal worden gerespecteerd. Daartoe kan de toegang tot communicatienetwerken en diensten aan iedereen worden gegarandeerd. Er zal een Fonds worden opgericht voor de financiering van deze universele dienstverlening. De operatoren die deze universele dienstverlening niet aanbieden zullen financieel dienen bij te dragen aan dit Fonds. De resolutie van de Raad van Europa van 22 juni 1993 beschouwt het garanderen van de universele dienstverlening als één van de belangrijkste doelstellingen op korte termijn van een Europees telecommunicatiebeleid. De doelstelling van de universele dienstverlening wordt hierin gespecificeerd als een welbepaald minimumdienstenpakket met een specifieke kwaliteit aan betaalbare prijzen ter beschikking stellen van alle gebruikers. Politieke keuzes zullen zich

terzake opdringen. Wie bepaalt de inhoud en de organisatie van de universele dienstverlening? Hoe wordt de universele dienstverlening ingevoerd? Hoe zal deze worden gefinancierd? Inzake de kostprijs ervan citeert spreker in deze context een bedrag gecijferd door Belgacom van een jaarlijkse uitgave van 22 miljard frank.

Wat de continuïteit van deze universele dienstverlening betreft, als één van de beginselen van behoorlijk openbaar bestuur, is de heer Jos Stassen van oordeel dat de voorstanders van een verticale integratie vooral oog zullen hebben voor de realisatie van zoveel mogelijk winst binnen de kortst mogelijke termijn. Er dienen inderdaad, zoals betoogd door de heer Fred Dielens, waarborgen gegeven over de beschikbaarheid van de universele dienstverlening. Terzake heeft de overheid een duidelijk regulerende opdracht.

De publieke omroep zal zich mits de nodige creativiteit zelf een eigen plaats dienen te verwerven in het wisselende medialandschap. Indien de overheid nieuwe diensten aanbiedt, zal zij echter aan de gebruikers ervan de nodige garanties moeten verlenen inzake de continuïteit en de beschikbaarheid ervan.

Een voortijdige exit van de overheid uit de informatiesnelwegen zal hoe dan ook leiden tot een verlies van strategische kennis, waardoor de privé-sector een ruimer marktaandeel zal kunnen in pikken in de snelgroeïende markt van de informatiesnelwegen. Grotere mediaconsortia kunnen aldus nieuwe monopolieposities verwerven.

Volgens de heer Jean-Marie Bogaert zullen er in het jaar 2020 slechts maximum 1,5 miljard van de 8 miljard mensen toegang hebben tot de informatiemaatschappij. Spreker stipt in deze context aan dat tijdens het Werkbezoek van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden aan Lernout & Hauspie vooral aandacht werd besteed aan een verruimde toegankelijkheid voor zoveel mogelijk gebruikers, via de spraaktechnologie.

Het drempelverlagend effect van de door Lernout & Hauspie ontwikkelde spraaktechnologie en nog andere technologische spijttechnologieën wordt door de heer Robert Voorhamme betwijfeld. Immers, naarmate de drempel tot de technologie kleiner wordt, en naarmate de toegang tot alle mogelijke communicatievormen wordt versoepeld, zal dit in feite bijdragen tot een acceleratie van de meest diverse communicatievormen. Het dualiseringsproces zal aldus nog worden versneld.

De toegang zal worden voorbehouden tot diegenen die voldoende geschoold zijn om op optimale wijze de nieuwe verworvenheden van de informatiemaatschappij aan te wenden. Deze toename van de ontsluitingscapaciteiten tot informatie versnelt het dualiseringsproces.

Diegenen die hierin bedreven zijn, zullen een grote maatschappelijke voorsprong ontwikkelen op de anderen. De kloof tussen beide groepen zal zichtbaar worden. Spreker benadrukt dat met deze nefaste evolutie dient rekening te worden gehouden bij de bespreking van deze Beleidsbrief. Volgens de heren Jean-Marie Bogaert en Jacques Laverge is de vorming van een duale informatiemaatschappij inderdaad een ernstig probleem dat niet mag worden veronachtzaamd bij de uitbouw van de informatiemaatschappij. De heer Jacques Laverge is vooral begaan met een grotere betrokkenheid van de groep laaggeschoolden bij de uitbouw van de informatiemaatschappij. De heer Jean-Marie Bogaert meent dat een technische drempelverlaging bijdraagt tot een tempering van het dualiteitsfenomeen, maar geenszins de garantie inhoudt van een optimaal gebruik van de aangeboden diensten. Spreker stipt in deze context de evolutie van het telefoongebruik aan.

Dertig jaar geleden was de telefoon slechts zeer matig ingeburgerd bij de arbeidersgezinnen, thans bedraagt het percentage aansluitingen in deze sociale bevolkingsgroep ongeveer 90 percent, wat evenwel geen optimaal gebruik ervan impliceert. Telefonie draagt niet bij tot een versterking van het dualiseringsproces, in tegenstelling met de stroomversnelling in de multi-mediasector, de informatiemaatschappij.

De technische drempel is hier veel hoger. Spreker betreurt dat het publiek in feite slecht is geïnformeerd over de mogelijkheden van Telenet-Vlaanderen. Lernout & Hauspie merkte terzake op dat de thans ontworpen structuren voor Telenet in feite reeds niet meer tot het meest geavanceerde technologiesegment behoren. De aandacht wordt vooral toegespitst op de democratisering van de spraaktelefonie.

Volgens de heer Robert Voorhamme zal een doorgevoerde ontwikkeling van de computertechnologie zeker drempelverlagend werken.

De technische barrières worden thans immers nog grotendeels opgeworpen door deze computertechnologie, wat resulteert in een overwicht van de "technuten" op de inhoudelijk meer geschoolden. Zolang technologie het inhoudelijk aspect pri-

meert, zal segmentatie tussen verschillende groepen op de arbeidsmarkt onvermijdelijk zijn. De drempelverlaging op zich is reeds een eerste positieve aanzet in de richting van een nieuwe toekomstgerichte evolutie. De socialisering van de technologie behoort tot de mogelijkheden, doch garandeert op zich geen socialisering van de verworvenheden ervan.

De heer Fred Dielens benadrukt dat de wereld evolueert naar een informatiemaatschappij waar het belang van het individu zal worden bepaald door het al dan niet toegang hebben tot de diverse informatiekanaalen.

Het gevolg hiervan is dat het belang van telecommunicatie- en van multimedia-technieken snel toeneemt. Naast de reeds bestaande diensten zoals telefoon, telefax zal gestreefd worden naar het aanbod van een nog meer gediversifieerd dienstenpakket voor persoonlijke en beroepsdoeleinden. Informatietechnologie wordt beschouwd als een basiselement voor de economische groei.

Werken in de informatiemaatschappij impliceert dat bedienden de informatieverwerkers worden voor de toekomst. De rol van het middenkader zal zich vooral toespitsen op een controlefunctie en een verdeling van informatie.

Deze evolutie lijkt onafwendbaar, waardoor steeds hoger geschoolden zullen worden ingezet voor het dienstenpakket van de multimedia-maatschappij. Een economisch nevenaspect van een dergelijke evolutie zal een toenemende delokalisatietrend zijn, ingevolge de toenemende mogelijkheden om op afstand met elkaar te communiceren door het telefax- en satellietverkeer. Grote luchtvaartmaatschappijen besteden thans reeds de ticketing en de boekhouding uit in New Delhi, Hong Kong, Bombay. Belgische warenhuizen vertrouwen hun administratie toe aan gespecialiseerde service-bedrijven, gevestigd in Marokko. De uitbouw van de markt van het elektronisch informatieaanbod aan professionele verbruikers en het grote publiek ligt thans open en de Belgische ondernemingen mogen dit gebeuren niet herleiden tot louter "technologie".

Hierop benadrukken de heren Herman Candries en Jacques Laverge de spilfunctie van het onderwijs in een grotere socialisering van de verworven technologie, waardoor de kloof tussen informatie-armen en -rijken zal krimpen. Vlaanderen mag deze grote industriële revolutie niet missen, meent de heer Emiel Verrijken. Het zal een ware kennisrevolutie worden, in tegenstelling met de grote industriële revolutie (ontwikkeling van het spoor-

wegnet in Europa en de VSA). De heer Jacques Laverge stelt dat aan de groeiende concurrentiedruk slechts het hoofd kan worden geboden door de "facts" zoals de upgradering van de kennismaatschappij, wat een must zal zijn voor Vlaanderen. Vlaamse scholen zullen hooggeschoolde arbeidskrachten dienen te leveren voor de verdere uitbouw van de informatiesnelweg in Vlaanderen.

De heer Herman Candries benadrukt expliciet de noodzaak van de implementatie van de nieuwe technologieën in het onderwijspakket. Dit is één van de grootste uitdagingen voor de overheid voor de komende eeuw. Spreker is voorstander van de uitwerking van een horizontaal wetenschappelijk programma over alle maatschappelijke geledingen heen.

Naast de socialisering van de verworven technologische vernieuwingen, bespeurt de heer Fred Dielens nog een andere belangrijke uitdaging bij de uitbouw van de informatiemaatschappij, nl. er dient het grootste respect opgebracht te worden voor de persoonlijke levenssfeer. Een degelijke regeling die de privacy beschermt is dringend nodig. Spreker dringt er bij de minister-president op aan om de positieve aspecten van de Beleidsbrief verder door te trekken in de besluitvorming, wat onvoldoende gebeurt in de Beleidsbrief.

3.2. *Telenet Vlaanderen en de uitbouw van een coherent Multimediabeleid via dienstenondersteuning*

De heer Fred Dielens is ervan overtuigd dat de uitbouw van de informatiemaatschappij zal bijdragen tot een positieve versterking en ondersteuning van het Vlaams industrieel en dienstenweefsel. Op het vlak van de dienstenondersteuning zal het initiatief Medialab, dat aansluit bij Telenet Vlaanderen en bij het Actieprogramma Informatietechnologie, een belangrijke rol vervullen. Medialab richt zich naar de ondersteuning van de technologische ontwikkeling van digitale diensten waarbij gebruik gemaakt wordt van multimedia-informatietechnologie. Volgens spreker is het hiervoor uitgetrokken bedrag van 100 miljoen frank, gespreid over een periode van drie jaar, onvoldoende in vergelijking met andere initiatieven.

De uitbouw van een Vlaamse informatiemaatschappij dient ruimer opgevat dan de oprichting van het project Telenet Vlaanderen, de uitbouw van het initiatief Medialab en het subsidiëren van O & O projecten in de onderzoekscentra. Spreker

stelt vast dat de beleidsdoelstellingen vooral geaxeerd zijn op de ontwikkeling van industriële concepten, waarin de micro-elektronica één van de basistechnologieën waarop de multimedia steunen, een zeer belangrijke rol speelt. Dankzij IMEC heeft Vlaanderen hierin een traditie opgebouwd.

Volgens spreker zal de uitbouw van de informatiemaatschappij ook bijdragen tot een positieve versterking en ondersteuning van het Vlaams industrieel- en dienstenweefsel. Terzake zal het initiatief Medialab, dat nauw aansluit bij Telenet Vlaanderen en bij het Informatie Technologie-actieprogramma een spilfunctie vervullen. Medialab richt zich volgens spreker vooral op de ondersteuning van de technologische ontwikkeling van digitale diensten, waarbij gebruik wordt gemaakt van multimedia-informatietechnologie. Volgens spreker is het bedrag van 100 miljoen frank, gespreid over een periode van drie jaar, in vergelijking met het aantal opgezette projecten, onvoldoende. De uitbouw van een Vlaamse informatiemaatschappij dient ruimer opgevat dan de oprichting van het project Telenet Vlaanderen, de uitbouw van het initiatief Medialab en het subsidiëren van O & O-projecten in de onderzoekscentra. Medialab is inderdaad terecht een programma dat zich toespitst op het onderzoek van de strategische omgevingsfactoren waarbinnen de informatiesnelweg zal functioneren, zowel op economisch als juridisch vlak. Spreker pleit voor een doorgedreven zorg en aandacht voor de verbetering van het gebruiksvriendelijk en marktgericht karakter van de toekomstige diensten.

Daartoe dienen de potentiële gebruikers van deze nieuwe technologie-ontwikkelingen en diensten in een zo vroeg mogelijk stadium hierbij worden betrokken. Het belang dat aan het initiatief Medialab wordt besteed, zou in feite de al te industriële inslag van de Beleidsbrief enigszins kunnen temperen.

Inzake het aantrekken van voldoende risicodragend kapitaal voor nieuw bedrijfseconomisch verantwoord initiatief, onder meer op het vlak van nieuwe diensten op kabel en/of telefoonlijnen, stelt de heer Jacques Laverge dat de verwezenlijking hiervan zeer hoge investeringen van de privé-sector zal vergen. Spreker wijst erop dat het om een hoogtechnologische en risicovolle sector gaat. De heer Jos Stassen uit in deze context zijn vrees voor de opbouw van grote bedrijvenconglomeraten in de informatietechnologie, wat in feite een terugkeer is naar de vorming van monopolieposities in een nog delicate sector.

De heren Jacques Laverge en Herman Candries menen dat de Vlaamse overheid, teneinde voldoende risicodragend kapitaal te kunnen mobiliseren, een gunstig investeringsklimaat zal dienen te scheppen, zo niet dreigt de financiering van de Vlaamse multimedia-industrie op een sisser uit te lopen. Spreker poneert nog dat het een vaststaand feit is dat de internationale concurrentiedruk in de telecommunicatie- en multimedia-sector zeer hoog is. Zullen de Vlaamse ondernemingen, die actief willen zijn in de strategische deelgebieden van de multimedia-sector, zoals o.m. de informaticasector en de audiovisuele sector, wel over een voldoende sterk financieel en industrieel weefsel beschikken om deze concurrentieslag succesvol te kunnen leveren. Vlaanderen moet via de aanmoediging van de KMO's van O & O activiteiten in staat zijn om snel in te spelen op de technologische vernieuwingen in deze sector. Spreker accentueert het belang van de GIMV als stuwende kracht voor het aantrekken van risicodragend kapitaal en de terbeschikkingstelling hiervan aan jonge, durvende en dynamische ondernemingen in hoogtechnologische strategische sectoren. Een globale aanpak is noodzakelijk. Spreker wijst erop dat vooral de informaticasector (hard- en software) zeer sterk ontwikkeld is, vermits deze sector in de VSA beschikt over optimale economische randvoorwaarden, zoals voldoende venture capital. Hoogtechnologische ondernemingen kunnen, via een beursgang op de NASDAQ, hierover bijzonder vlot beschikken. Vlaanderen kampt met vele moeilijkheden terzake en beschikt daarenboven ook niet over aangepaste industrieterreinen voor de inplanting van strategische kenniscentra zoals Flanders Language Valley te Ieper, dat de opbouw beoogt van een hoogtechnologisch industriepark rond het bedrijf Lernout & Hauspie.

Het streven naar de bevordering van de vrijemarktmechanismen mag volgens de heer Jos Stassen niet leiden tot een verschraving van het bedrijfsklimaat, vermits in feite alleen nog de grote bestaande bedrijven in de informatietechnologie-sector de concurrentieslag zullen overleven. Vele Vlaamse KMO's zullen worden overgenomen door grotere informatietechnologieconsortia. Dit kan toch niet de bedoeling zijn. Spreker is niet gekant tegen een regulerend overheidsoptreden, waarop de heer Jacques Laverge repliceert dat de invoering van een verkapte vorm van protectionisme in feite haaks staat op het Europese liberaliseringsconcept dat thans in volle evolutie is. Samenwerking tussen overheids- en privé-sector is de garantie voor het welslagen van de uitbouw van de informatiemaatschappij.

Wat de beursgang van jonge technologisch vernieuwende bedrijven betreft, merkt de heer Robert Voorhamme op dat de opening van de EASDAQ, als Europese tegenhanger van de Amerikaanse NASDAQ, wellicht een oplossing kan zijn voor de krapte aan voldoende risicodragend kapitaal. Spreker vraagt zich bezorgd af of de zogenaamde liberalisering van de kabelnetwerken in Europa de evolutie van de informatiemaatschappij wel op het goede spoor zet.

Het is inderdaad niet denkbeeldig, zoals door de heer Jos Stassen is opgemerkt, dat het liberaliseringsproces van de kabelnetwerken inderdaad zou leiden tot een alleenheerschappij op de informatiemarkt van een aantal machtige mediaconsortia, wat eveneens strijdig is met het Europese kartelrecht.

Spreker waarschuwt voor een te grote afhankelijkheid van de beleidsinstanties van dergelijke mediaconsortia. Men mag niet zwichten voor het lobbywerk van de multinationals in deze communicatiesector. Europa moet voldoende tegenwind bieden en zich weren tegen eventuele belangeninmenging. Spreker meent dat de belangen van de monopoliehouders en de regelgevers al te vaak samenvallen. Het democratische spel van het politieke gebeuren dient een dergelijke scheefgroei te beletten.

Het zou illusoir zijn te denken dat het wegwerken van het overheidsmonopolie op nationaal niveau en de liberalisering van de kabelnetwerken zoals deze zich thans volop voltrekt, geen marktimperfecties zal veroorzaken. In feite is Europa juridisch te zwak gestructureerd om hieraan het hoofd te bieden. De impact van Vlaanderen hierop is gering.

De heer Robert Voorhamme laakt vervolgens de niet-naleving van de Europese regelgeving door de grote concerns, die ook niet of slechts schoorvoetend gevolg geven aan de invulling van de Europese richtlijnen. Eenzelfde probleem stelt zich in de VSA, doch daar beschikt de overheid over voldoende armslag om verplichtingen af te dwingen van de multinationals.

Vervolgens attendeert de heer Jacques Laverge erop dat het niet steeds de grote consortia zijn die leiden tot dysfuncties in telecommunicatiemaatschappij. In deze pleit spreker, ten aanzien van het project Telenet Vlaanderen, voor het terugdringen van de rol die de vakbonden terzake spelen en die gaat in de richting van een te grote inmenging. Dit kan o.m. door een goede omscholing van de werknemers, die aldus mee kunnen genieten van de informatie-technologie. Ook de uitwerking van een betere wettelijke omkadering van het statuut

van de telewerkers zal resulteren in een afzwakking van de huidige te sterke syndicale druk. Telenet is thans in volle evolutie en de verdere ontwikkeling van Telewerk zal zeker bijdragen tot een verhoging van de levenskwaliteit en bijdragen tot een verlichting van de mobiliteitsdruk. Wel uit spreker zijn bezorgdheid inzake Telenet over het feit of de ontwikkeling van de kabelinfrastructuur niet zal worden voorbijgestreefd door de draadloze telefoniecommunicatie. Vooral financiële overwegingen zullen, volgens spreker, determinerend zijn op het vlak van de samenstelling van het aangeboden dienstenpakket. Naar welke diensten zal in de toekomst een groeiende vraag zijn? Over de toekomstige marktevolutie bestaat thans nog een voldoende zekerheid. Dit is nu juist de uitdaging van het project Telenet Vlaanderen. Spreker stelt dat zowel Telenet Vlaanderen als de kabelmaatschappijen naargelang van de situatie, hetzij afzonderlijk, hetzij gezamenlijk multimediadiensten zullen aanbieden in Vlaanderen.

Inzake het coherent multimediabeleid, betreurt de heer Jacques Laverge de fragmentaire en vooral projectmatige aanpak. Er wordt immers teveel aandacht besteed aan de subsidiëring van projecten en bedrijven, zonder oog te hebben voor een geïntegreerd multimediabeleid. Wat de dienstenondersteuning betreft, stelt spreker vast dat de oprichting van een multimedia-fonds een oplossing moet aanreiken voor een aantal, nog niet opgeloste, knelpunten van de Vlaamse mediasector.

De heer Herman Candries kan zich niet van de indruk ontdoen dat er een aantal dimensies van de informatiesnelweg worden onderschat. Wat de "snelweg" betreft, vraagt spreker zich af hoe dit begrip exact dient ingevuld: wie zal de informatiesnelweg bouwen?

Daarenboven is het volgens spreker niet denkbeeldig dat het interactief breedbandnetwerk voor het volledig is aangelegd, niet alleen technisch wordt overtroefd door de draadloze telefoniecommunicatie, doch ook door de satelliettechnologie die in volle ontwikkeling is. Spreker benadrukt dat hierover ernstig dient nagedacht, gelet op de grote investeringen die het project Telenet met zich meebrengt. Telenet Vlaanderen beoogt inderdaad de bestaande kabelsystemen om te zetten in een interactief breedbandnetwerk dat naast de gekende televisiedistributie en telefoniediensten een volledige gamma multimediadiensten kan transporteren.

Eén van de basisconcepten van het netwerk is het aanleggen van een uitgebreide "ruggengraat"-ring in glasvezel van ongeveer 600 km tussen de

bestaande netwerken van de verschillende kabelmaatschappijen. Ook de ecologische impact van een dergelijk netwerk mag niet worden veronachtzaamd, en daarenboven dient het project bij te dragen tot arbeidscreatie.

3.2.1. Internet

De heer Emiel Verrijken spreekt zijn bezorgdheid uit over de nefaste invloed van het aanbieden van pornografie via Internet, wat leidt tot een moreel verval en tot de bevordering van pedofilie. De overheid dient dit probleem dringend aan te pakken.

Internet biedt, volgens de heer Jacques Laverge echter ook veel positieve aspecten. Het grote voordeel ervan ligt hierin dat Internet als wereldwijd netwerk meer dan 25.000 netwerken met elkaar verbindt, hoofdzakelijk via telefoonlijnen aan zeer democratische prijzen. Een van de grote problemen die thans nog voor de Internetgebruikers rijzen is de lage transportsnelheid van data over de klassieke telefoonlijnen, waardoor men dikwijls minutenlang moet wachten vooraleer de informatie is doorgestuurd en het vinden van de gewenste gegevens in een ongeordende massa van informatie. Spreker stelt dat voor Internet het verzadigingspunt bijna is bereikt, niet zozeer door het groeiend aantal gebruikers, maar wel door de toename van het aantal bedrijven dat rond de Internetactiviteiten een dienstenpakket heeft opgebouwd o.m. Video-op-aanvraag, Videoconferences enz. Het uitbreiden van de infrastructuur om aan deze netdensiteit het hoofd te kunnen bieden is één alternatief. Binnen Vlaanderen kan Internet een zeer waardevolle bijdrage leveren tot versnelde communicatiemogelijkheden. Ondanks het feit dat Internet reeds een aantal jaren operationeel is, kan echter moeilijk een spectaculaire stijging worden vastgesteld van het gebruik van het rond Internet aangeboden dienstenpakket. Andere landen kennen een veel grotere expansie terzake, meestal landen met zeer lage telefoontarieven, o.m. de Scandinavische landen.

3.2.2. Een Nieuw Wettelijk kader

Mevrouw Marijke Dillen, hierin bijgetreden door de heren Jos Stassen, Fred Dielens, Jacques Laverge, pleit voor de opheffing van de grijze zone die er inzake de bevoegdheidsverdeling tussen de federale staat en de Gemeenschappen en Gewesten

betreffende de regulering van de informatiemarkt bestaat. Volgens mevrouw Marijke Dillen en de heer Fred Dielens is het onderscheid tussen telecommunicatie en omroep de basis voor de bevoegdheidsverdeling op de gefederaliseerde informatiemarkt en verwijst naar begrippen waarvan de technologische en economische realiteit allerm minst duidelijk en daarenboven langzamerhand achterhaald is. In afwachting van een nieuw regelgevend kader voor het BIPT is de heer Jos Stassen voorstander van een objectief normeringskader, waarin het BIPT als controlerend en arbitrerend orgaan in volledige autonomie optreedt. Daarenboven dienen de Gewesten en de Gemeenschappen, gezien de verregaande culturele en economische implicaties die het toekomstig telecommunicatiebeleid met zich meebrengt, op een structurele wijze betrokken te worden bij het BIPT.

De heer Fred Dielens accentueert het belang van een goed uitgebouwd juridisch instrumentarium, met het oog op de invoering van de universele dienstverlening. Terzake zijn er nog te veel leemten. Spreker verwijst naar de Beleidsbrief (Stuk 295 (1995-1996) - Nr. 1, blz. 17, Hoofdstuk 6 : Een Nieuw wettelijk kader, waaruit blijkt dat de respectieve bevoegdheden van de federale staat en van de gewesten en de gemeenschappen betreffende de regulering van de informatiemarkt kunnen worden samengevat als volgt : de federale staat is bevoegd voor telecommunicatie, de gemeenschappen zijn bevoegd voor radio- en televisie-omroep.

Telecommunicatie en omroep mogen volgens deze leden niet meer worden gescheiden, waardoor de oorspronkelijke bevoegdheidsverdeling inderdaad sterk onder druk komt te staan. De heer Fred Dielens stipt aan dat de programmawet van 20 december 1995 de liberalisering regelt van de kabelnetwerken voor de "niet-gereserveerde diensten", maar gelijktijdig aan Belgacom toelaat om radio- en televisieomroepdiensten te verzekeren. Omwille van de convergentie tussen telecommunicatie en omroep en de noodzakelijkheid tot het scheppen van nieuwe categorieën, dient een nieuwe regelgeving uitgewerkt. Spreker wijst erop dat, gelet op het evolutieve en onvoorspelbare karakter van de sector, met een groeiend aanbod van nieuwe diensten telkens opnieuw weer het probleem van de bevoegdheidsverdeling dient beslecht. Welke pragmatische oplossing kan hieraan worden gegeven?

Samenhangend met deze problematiek dient, volgens de heer Fred Dielens, in de overgangsfase tot 1 januari 1998, moment waarop de volledige liberalisering van de kabelnetwerken een feit is, ook het gepaste reglementaire kader worden uitgebouwd,

teneinde eerlijke concurrentieverhoudingen te scheppen en een universele dienstverlening te verzekeren. Tijdens deze fase is het duidelijk dat vooral overleg zal dienen gepleegd tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen om hun sociaal en economische belangen te vrijwaren, omdat een groot aantal activiteiten in de telecomunicatisector zich afspelen op het raakvlak van de omroep die tot de bevoegdheid behoort van de Gemeenschappen.

Na 1998 zullen er in principe geen nieuwe beleidsvraagstukken van wetgevende aard meer opduiken. Volgens de heer Fred Dielens zal de rol van de regelgever zich dan ook waarschijnlijk beperken tot technische aspecten en het bijsturen van de concurrentieregels. Spreker stelt duidelijk dat het niet tot de bevoegdheid van het BIPT behoort zich in te laten met de inhoudelijke aspecten van de telecomunicatie. Culturele en onderwijsaangelegenheden ressorteren onder de bevoegdheden van de Gemeenschappen en juridische vraagstukken zoals bescherming van de privacy in de nieuwe informatiemaatschappij en auteursrechten behoren tot het federale bevoegdheidsechelon, nl. Justitie. De rol van het BIPT zal zich dan beperken tot een opdracht, zoals het secretariaat van de Ethische Commissie en het opvolgen van de concurrentieregels. Belangrijk, is aldus spreker om te streven naar een meer performante betrokkenheid van de Gemeenschappen en de Gewesten bij de werking van het BIPT door een verhoogde vertegenwoordiging van de Gemeenschappen en Gewesten in het Raadgevend Comité van het BIPT.

Daarnaast meent spreker dat, er naast de opvolging van de concurrentieregels aan het BIPT nog een aantal beheerstaken kunnen worden toevertrouwd, o.m. de garantie van de universele dienstverlening, de goedkeuring, controle en uitvoering van een aantal technische beheerstaken, typegoedkeuring van apparatuur, de aangifte van de exploitatie van diensten, het beheer van het frequentiebeleid, de afgifte van vergunningen. Het betreft hier loutere beheerstaken van de verschillende telecomunicatienetten. Tevens moeten de problemen op het internationale vlak worden opgelost. Daarenboven is er nood aan een onafhankelijk BIPT waarin de deelstaten zijn vertegenwoordigd.

Deze onafhankelijkheid impliceert, volgens spreker, dat er geen voogdij meer wordt uitgeoefend door de federale minister van telecomunicatie. Operator en controlerende instantie zijn onderworpen aan eenzelfde bevoegdheidsniveau.

De heer Fred Dielens stelt voor om het BIPT onder de voogdij te plaatsen van de Eerste Minister. De Vlaamse minister-president is er trouwens voorstander van om op termijn de materie telecomunicatie als globaal informatiepakket over te hevelen naar de Gewesten, op voorwaarde dat er een gedegen samenwerkingsorgaan wordt opgericht, dat instaat voor de coördinatie en het beleid, b.v. wat betreft eindapparatuur en de samenwerking van netwerken. Er is volgens spreker nood aan een organisme dat deze samenwerkingsfunctie kan uitoefenen.

4. ANTWOORD VAN DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

De minister-president verklaart op de door de leden geformuleerde bedenkingen met betrekking tot de Beleidsbrief, samenvattend en thematisch te antwoorden.

4.1. Nopens het veronderstelde gebrek aan concrete invulling, vaagheid, vrijblijvend karakter van de Beleidsbrief en de overwegend technologische benadering van de informatiemaatschappij ten nadele van de menselijke component - Invulling van het begrip "universele dienstverlening" en enige problemen in verband met de informatiemaatschappij

- Overwegend technologische benadering van de informatiemaatschappij door de Beleidsbrief ten nadele van de menselijke component.

Inzake door de heren Jean-Marie Bogaert, Jos Stassen en Fred Dielens geformuleerde bedenkingen beaamt de minister-president dat deze Beleidsbrief inderdaad eerder technologisch is gericht. Deze Beleidsbrief is geschreven vanuit de bevoegdheid van de Vlaamse minister-president over Wetenschap en Technologie. Maar de grondgedachte hierin is wel : "technologie in dienst van de mens".

De minister-president benadrukt zijn bijzondere bekommernis dat iedere Vlaming in de toekomst beroep zal kunnen doen op de nieuwste informatietechnologieën. Daarvoor moeten deze technologieën fysisch beschikbaar zijn. Met Telenet Vlaanderen zal iedereen een eigen breedbandige oprit

op- en afrit van de informatiesnelweg hebben. Bovendien wordt, in samenwerking met de andere Vlaamse ministers, voorzien in het gratis aanbieden van Internet op een aantal centrale punten (bibliotheken, universiteiten, hogescholen, en ook met het aanbieden van Internet in het secundair onderwijs wordt een aanvang genomen).

De technologie beschikbaar stellen is volgens de minister-president één zaak. Maar er moet toegezien worden op het toegankelijk maken van de technologie. Dit is een hoofdtak van Medialab dat de gebruiksvriendelijkheid van de technologie onderzoekt en optimaliseert. Aangezien de minister-president hieraan grote zorg en aandacht hecht, en aangezien er binnen Medialab zeer veel goede initiatieven ingediend zijn, heeft de minister-president de hiertoe voorziene budgetten opgetrokken van 100 miljoen naar 134 miljoen frank.

Een ander belangrijk aspect is het aanbieden van Nederlandstalige diensten. Dit wordt gestimuleerd via het Multimediafonds dat risico-kapitaal ter beschikking zal stellen voor ondernemingen die deze doelstelling nastreven. Bovendien onderzoekt de minister-president thans volop de haalbaarheid van samenwerkingsverbanden en clusters in deze sector.

Als laatste punt accentueert de minister-president het belang van een aangepast onderwijs en vorming.

Terzake zijn reeds de nodige initiatieven genomen :

- de multimediadiensten zullen gebruikt worden om de vormingsmogelijkheden in het algemeen meer bekendheid te geven ;
- multimediadiensten zullen actief gebruikt worden in het vormingsproces ;
- er zullen speciale multimediaopleidingen voorzien worden ;
- *Het gebrek aan concrete invulling, vaagheid en vrijblijvend karakter van de Beleidsbrief*

De minister-president is er zich van bewust dat niet alle sociale, economische en maatschappelijke problemen in deze Beleidsbrief kunnen worden aangesneden. Maar dat was ook niet de bedoeling van de minister-president. Wel ziet de minister-president deze Beleidsbrief als een inleidend document op het ruime debat aangaande de informatiemaatschappij dat nog na afloop van de behandeling van

deze Beleidsbrief in de Commissie zal worden voortgezet.

Inzake de door mevrouw Marijke Dillen gevraagde concrete informatie nopens de projecten die in de Beleidsbrief zijn opgenomen en de effectieve uitvoering hiervan, benadrukt de Vlaamse minister-president dat deze geenszins een vrijblijvend karakter hebben. Vervolgens licht de minister-president de stand van zaken toe als volgt.

Volgende projecten zijn reeds bezig :

- Telenet Vlaanderen is officieel van start gegaan op 23 september 1996 en is begonnen met de werkzaamheden voor de uitbouw van het kabelnetwerk. De website van de Vlaamse overheid is op 30 september geopend en is vanaf dan voor iedereen raadpleegbaar. Momenteel wordt er verder gewerkt aan een uitbreiding van het aanbod. Het Informatietechnologie Actieprogramma is sinds vorig jaar actief. Een nieuwe oproep wordt volgend jaar voorbereid. IMEC heeft een nieuwe beheersovereenkomst afgesloten met de Vlaamse gemeenschap. Jaarlijks gaat ongeveer 1 miljard frank naar deze instelling tot 2001. DSP en Flanders Language Valley werden door de Vlaamse regering als cluster erkend.

Volgende projecten zijn goedgekeurd door de Vlaamse regering en gaan binnenkort van start :

Internet in de bibliotheken en de projecten voor Medialab werden eind juni door de Vlaamse regering goedgekeurd.

Volgende dossiers worden voor het einde van het jaar goedgekeurd :

- Internet in de hogescholen ;
- Internet in de sociale sector.

Volgende dossiers worden momenteel voorbereid :

- het Multimediafonds ;
- demonstratieprojecten ;
- de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid.

De minister-president verklaart dat het in elk geval de bedoeling is elk project dat in deze beleidsbrief is aangekondigd, ook effectief te realiseren en bovendien nog voldoende ruimte over te houden voor nieuwe initiatieven in dit domein.

– *Vragen die rijzen bij de universele dienstverlening*

Met betrekking tot de door de heren Jacques Laverge, Jos Stassen en Fred Dielens gestelde vragen betreffende de concrete invulling van het begrip "universele dienstverlening", verklaart de minister-president dat de Vlaamse regering op 16 juli jongstleden een standpunt heeft ingenomen betreffende de universele dienstverlening in de telecommunicatiesector. In grote lijnen werd in deze standpuntbepaling het Europees beleid ter zake erkend.

De definitie van het begrip "universele dienstverlening" luidt als volgt :

"Een welbepaald minumpakket van diensten van een bepaalde kwaliteit dat voor alle gebruikers, ongeacht de geografische locatie, beschikbaar is aan een in het licht van de specifieke nationale omstandigheden betaalbare prijs".

De door de Europese Commissie opgestelde basisprincipes van universele dienstverlening worden onderschreven :

- gelijke toegang ;
- geografische dekking ;
- betaalbaarheid ;
- kwaliteit van de dienstverlening ;
- aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van de operator.

Naast deze basisprincipes van de universele dienstverlening wil de Vlaamse regering dat ook de duurzame beschikbaarheid van de dienstverlening gewaarborgd is.

Er is duidelijk gesteld dat universele dienstverlening niet mag aangewend worden om markten af te schermen of om voordelen te bezorgen aan bepaalde operatoren, maar enkel dient om de consumenten te verdedigen.

De Vlaamse minister-president verduidelijkt vervolgens de visie van de Vlaamse regering ten aanzien van de organisatie van de universele dienstverlening als volgt.

Het pakket van basisdiensten binnen de universele dienstverlening moet ingevuld worden met een

gegarandeerde aansluiting op een netwerk dat telefoondiensten, telefax en modem kan aanbieden.

De Vlaamse regering ziet de universele dienstverlening als een evolutief begrip dat, bovenop de Europese minimumnormen, door de Vlaamse overheid kan aangepast worden aan de sociale, maatschappelijke, economische en technologische noden van Vlaanderen.

Er dient een Fonds voor universele dienstverlening opgericht te worden waartoe bijgedragen wordt door openbare telecommunicatienetwerken en organisaties die algemeen beschikbare telefoon-diensten exploiteren. De bijdrage van de verschillende relevante marktactoren tot de universele dienstverlening moet evenredig zijn met hun omzet en mag enkel dienen om de netto-kost van universele dienstverlening te compenseren.

Om de meest efficiënte vorm van universele dienstverlening te verzekeren moet het mogelijk gemaakt worden dat één of meerdere marktactoren het verzekeren van de universele dienstverlening toegewezen krijgen. Deze toewijzing van het verlenen van de universele dienstverlening en de eraan verbonden compensatie via het Fonds voor universele dienstverlening dient te gebeuren in een vorm van concurrentie tussen de verschillende relevante marktactoren.

De financiering van de universele dienstverlening door de verschillende relevante marktactoren die zullen bijdragen tot het Fonds voor universele dienstverlening, kan slechts ingaan op het ogenblik dat concurrenten voor telefoniediensten daadwerkelijk de markt betreden.

De minister-president attendeert de Commissie erop dat de federale regering begin september 1996 drie koninklijke besluiten heeft goedgekeurd die het verlenen van vergunningen regelen en een invulling geven aan de universele dienstverlening. Het koninklijk besluit betreffende de universele dienstverlening wijkt op een aantal belangrijke punten af van het standpunt van de Vlaamse regering.

De minister-president licht dit toe als volgt

- Het aanbieden van verlaagd tarief van een ISDN-lijn voor de aansluiting op Internet van scholen, ziekenhuizen en bibliotheken

Hiertegen formuleert de minister-president volgende bezwaren.

Door een dergelijke maatregel wordt een grote markt afgeschermd voor andere operatoren terwijl de concurrenten ook nog eens moeten betalen opdat de universele dienstverlener aan een verlaagd tarief deze instellingen zou kunnen bedienen.

De bevoegdheid inzake de scholen en bibliotheken is een gemeenschapsbevoegdheid. Internet aan een voordelig tarief aanbieden aan deze instellingen is geen bevoegdheid van de federale regering, die hiermede haar bevoegdheid overschrijdt.

De Vlaamse regering meent dat het aanbieden van Internet wel belangrijk is. Daarom neemt de Vlaamse regering ook haar verantwoordelijkheden terzake op en zorgt deze zelf voor een gedegen Internet-aanbod in deze instellingen. Dit gebeurt dan wel onder marktvoorwaarden en zonder een bijkomende belasting te leggen op deze groeisector. Internet in bibliotheken en hogescholen is vanaf volgend jaar een feit en voor Internet in alle scholen wordt momenteel aan een actieplan gewerkt.

Daarenboven stelt de Europese Commissie dat voordelig leveren van Internet aan bovengenoemde instellingen in het begrip "universele dienstverlening" kan opgenomen worden, maar dat dit geen financiële weerslag mag hebben op het Fonds voor universele dienstverlening. De interpretatie van de Europese Commissie en van de Vlaamse regering is dus dezelfde : Internet in scholen, bibliotheken en ziekenhuizen is belangrijk, maar de bevoegde overheid moet zelf instaan voor de realisatie ervan.

- De universele dienstverlener moet instaan voor de universele dienstverlening in heel België

Volgens de minister-president houdt deze stelling geen rekening met regionale verschillen. Binnen afzienbare tijd is het heel goed denkbaar dat Telenet in Vlaanderen voordeliger en beter kan instaan voor de universele dienstverlening dan Belgacom. Toch zal Telenet niet in aanmerking komen voor dat ze in heel België actief zijn.

In andere landen, bijvoorbeeld Duitsland, heeft de wetgever wel de mogelijkheid open gelaten dat er een regionale invulling wordt gegeven aan de universele dienstverlening.

De minister-president verklaart dat Telenet op deze manier moet bijdragen tot de universele dienstverlening in gebieden waar ze niet concurreren met andere operatoren en waar concurrentie zelfs afgeremd wordt.

- Er worden aan de universele dienstverlener plichten opgelegd waaraan, binnen de Europese OPN-richtlijn, elke operator moet voldoen, zoals de wachttijd van aansluitingen beperken, storingspercentage en hersteltijd beperken, juistheid van facturen.

Deze voorwaarden horen, volgens de minister-president thuis in de vergunningen die aan alle operatoren worden uitgereikt. Het kan toch niet dat de concurrentie mee moet betalen voor een normale efficiënte werking van een bedrijf.

De minister-president vestigt er vervolgens de aandacht op dat de Ministerraad van de federale regering binnenkort een koninklijk besluit zal worden voorgelegd dat de financiering van de universele dienstverlening zal regelen. Dit koninklijk besluit is van cruciaal belang. Daarin zal bepaald worden welke diensten binnen de universele dienstverlening gefinancierd zullen worden door het Fonds voor universele dienstverlening en dus door alle marktactoren.

In dat koninklijk besluit zal ook bepaald worden welke delen van de markt afgesloten of moeilijk toegankelijk zullen gemaakt worden voor concurrentie. Er zal bepaald worden of men ofwel alle groeikansen moet geven aan nieuwe operatoren op de telecommunicatiemarkt ofwel of men de markt zoveel mogelijk gaat afsluiten.

5. REPLIEKEN VAN DE LEDEN

De heer John Taylor wenst nog nadere toelichting over het aanbod van Nederlandstalige diensten in het kader van de informatiemaatschappij en refereert aan de extra kredieten die hiervoor door de Europese Unie werden uitgetrokken. Zal de Vlaamse regering ter zake concrete contacten leggen met de Europese Unie en denkt men wat het taalaspect betreft, aan het afsluiten van een samenwerkingsverdrag met Nederland ?

De minister-president stipt aan dat er in het kader van het Taalunieverdrag reeds gesprekken werden gevoerd met de Nederlandse regering, met het oog op een concrete inbreng van Vlaanderen in het desbetreffende Europese Actieprogramma. Vooral aan de ontwikkeling van de technologische vaardigheid van de oudere generatie, via de permanente vorming en het aanbieden van de multimedia-diensten.

Inzake de universele dienstverlening, merken de heren John Taylor en Joachim Coens op dat er inzake het ontwerp van koninklijk besluit inzake de financiering toch nog een aantal onopgeloste vragen dienen opgehelderd. Deze leden vragen aan de minister-president of een overlegprocedure ter zake reeds is opgestart met de federale regering en of hieromtrent een consensus is bereikt.

Wat de federale koninklijke besluiten betreft, vraagt de heer Jacques Laverge zich af hoe deze remmend kunnen inwerken op de optimale slaagkansen van het project Telenet Vlaanderen. Volgens de heer Peter Vanvelthoven zullen er aan deze federale koninklijke besluiten zeker nog een aantal verfijningen dienen aangebracht. Wat is in deze de stand van zaken ? De heer Jean-Marie Bogaert meent dat het Vlaams Parlement een concrete inbreng terzake dient te hebben ten aanzien van deze federale koninklijke besluiten. Vlaanderen mag geen bevoegdheidsoverschrijding dulden van de federale overheid op het vlak van de organisatie van Internet in scholen en bibliotheken, vermits deze materies behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams Parlement. Vlaanderen moet alert zijn om inzake het informatiebeleid een autonome koers te varen, waar dit mogelijk is.

De minister-president antwoordt op deze opmerkingen samenvattend als volgt.

Wat de draagwijdte van de federale koninklijk besluiten betreft, beaamt de minister-president inderdaad dat deze niet kunnen worden beschouwd als een correcte vertolking van het standpunt van de Vlaamse regering.

De minister-president stelt met genoeg vast dat de door de Ministerraad van 30 augustus jl. goedgekeurde koninklijke besluiten betreffende de liberalisering van de alternatieve infrastructuur en de inhoud van de universele dienstverlening, in belangrijke mate aangepast werden aan de Vlaamse en Europese opgeworpen bezwaren.

Vooreerst werden garanties ingebouwd waardoor eventuele obstructies ten aanzien van Telenet Vlaanderen voorkomen worden. Zo werd in de nieuwe versie van het verslag, om eventuele "misverstanden" te vermijden, expliciet vermeld dat de uitgebate kabelinfrastructuur, als bestaande infrastructuur, een individuele vergunning kunnen aanvragen. Bovendien wordt expliciet vermeld dat de geplande modernisering van de kabelnetten niet zal worden gehinderd.

De rol van de federale minister bevoegd voor telecommunicatie, bij het toekennen van vergunningen werd aanzienlijk teruggeschroefd ten voordele van het BIPT. De vergunningsprocedure werd aanzienlijk transparanter gemaakt. Elke belangrijke vergunning wordt niet langer individueel door de federale telecom-minister toegekend doch door een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Om eventuele willekeur te voorkomen werd een beroepsprocedure ingepast waarbij het BIPT een bewakende rol speelt.

De koninklijke besluiten zullen, na notificatie bij de Europese Commissie, getoetst worden aan de bestaande Europese regelgeving. De universele dienstverlening richt zich onder meer naar het terbeschikkingstellen van de basisdienst spraaktelefonie tegen een sociaal tarief voor bepaalde maatschappelijke categorieën zoals gehandicapten. De ondersteuning van scholen en bibliotheken is en blijft een gemeenschapsmaterie. Als minister bevoegd voor Wetenschap en Technologie nam de minister-president reeds het initiatief om Internet gratis raadpleegbaar te maken in alle Vlaamse bibliotheken en hogescholen.

De minister-president onderstreept nogmaals het belang van een coherent juridisch kader, conform met de Europese regelgeving. Enkel een offensieve telecomstrategie kan garant staan voor lagere prijzen, betere diensten en een gunstig kader voor de ontwikkeling van de multimedia-industrie in Vlaanderen.

Wat het belangrijke koninklijk besluit met betrekking tot de financiering betreft, deelt de minister-president mee dat er thans informele contacten zijn gelegd met het kabinet van de federale premier, teneinde aan te geven wat het Vlaamse standpunt is. Dit gebeurde eveneens bij de opmaak van de drie federale ontwerp-koninklijke besluiten. De federale beslissing terzake dient nog afgewacht. De heer Jacques Laverge uit vervolgens nog zijn bekommernis over de fiscale lasten die zullen worden opgelegd aan de verschillende sectoren. Vooral de interconnectie is zeer belangrijk. De minister-president verduidelijkt dat door de Europese Commissie wordt gewerkt aan een ontwerp-richtlijn.

Uit het antwoord van de minister-president concludeert de heer Joachim Coens dat er inderdaad nog een aantal problemen rijzen op het federale vlak en dat er wordt gedacht om deze bij te sturen via een Europese reglementering. Wat is de concrete stand van zaken op het Europese vlak ? Spreker vestigt er de aandacht op dat bepaalde aspecten van de universele dienstverlening behoren tot de

interne bevoegdheidssfeer van België, als Lid-Staat van de Europese Unie. Rekenen op Europa om precies o.m. de problemen die rijzen inzake de financiering en de licenties, vindt dit lid niet de juiste oplossing. Kan de minister-president dit concreet toelichten ?

De minister-president licht dit toe als volgt. Inzake het huidige concept van de universele dienstverlening stipt de minister-president aan dat deze overeenkomst de verplichting inhoudt toegang te verlenen tot het openbaar telefoonnet en een betaalbare telefoondienst te leveren aan alle gebruikers die daar in redelijkheid om vragen.

De gedetailleerde elementen die deel uitmaken van deze dienst worden vastgelegd in de richtlijn. De universele dienstverlening dekt het verlenen van een spraaktelefoondienst door middel van een aansluiting waarlangs ook een telefax en modem kunnen worden gebruikt, de tussenkomst van een telefonist, nooddiensten, diensten voor inlichtingen en openbare telefooncellen. Deze diensten moeten bovendien aan een aantal kwaliteitseisen voldoen.

Een kader voor de kostenberekening en financiering van de universele dienst kan worden gevonden in de richtlijn interconnectie en de richtlijn volledige mededinging. Op dit ogenblik wordt gewerkt aan richtsnoeren voor het beoordelen van de nationale benaderingen van kostenberekening en financiering.

Wanneer een Lid-Staat vaststelt dat universele dienstverleningsverplichtingen voor een organisatie een onredelijke last meebrengen, kan hij mechanismen instellen voor het delen van de netto-kosten van de universele dienstverplichtingen met andere openbare telecommunicatienetwerken en/of algemene beschikbare telefoondiensten exploiterende organisaties. De Lid-Staten dienen bij vaststelling van de daarvoor vereiste bedragen naar behoren rekening te houden met de beginselen van transparantie, niet-discriminatie en evenredigheid. Slechts de openbare telecommunicatienetwerken en de algemeen beschikbare telefoondiensten mogen op deze wijze worden gefinancierd (artikel 5 van de interconnectierichtlijn).

Lid-Staten mogen mechanismen instellen om de netto-kosten van de universele dienstverlening van een vast openbaar telefoonnet en van een vaste openbare telefoondienst te delen met andere organisaties die openbare telefoonnetten en/of algemeen beschikbare spraaktelefonie exploiteren (overweging 8, interconnectierichtlijn).

Eventuele aanvullende financiële lasten in verband met het voldoen aan de door de Lid-Staten opgelegde verplichtingen op telecommunicatiegebied buiten de omvang van de universele dienstverleningsverplichting mogen niet worden betaald uit het mechanisme voor de financiering van de universele dienst (cf. ISDN-lijnen voor scholen, bibliotheken en ziekenhuizen).

De minister-president belooft aan de leden van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden en aan de Leden van de Commissie voor Mediabeleid, ter informatie de tekst van deze federale koninklijke besluiten over te zenden.

Wat de bevoegdheidsverdeling betreft, is de minister-president ervan overtuigd dat er zal dienen gestreefd naar een samenwerkingsakkoord tussen de federale regering en de Gemeenschappen en Gewesten. Op termijn dienen er normaanpassingen doorgevoerd.

Inzake de timing van het koninklijk besluit inzake de regeling van de financiering, vraagt de heer Robert Voorhamme, wanneer dit wordt genomen.

De minister-president antwoordt dat dit eerstdaags zal worden genomen (binnen een maand).

Wat de dienstverlening, aangeboden via Internet betreft, rijzen er na het antwoord van de minister-president, bij mevrouw Patricia Ceysens toch enige vragen over de bijzondere inspanningen die zullen worden geleverd inzake de introductie van het dienstenpakket via Internet in de sociale sector. Hoe verloopt dit concreet ? Daarenboven stelt mevrouw Patricia Ceysens dat Webside Vlaanderen enige vertraging oploopt.

De minister-president wijst erop dat er in de sociale sector thans een pilootproject ter zake is opgestart, o.m. in de thuislozenzorg, teneinde de interconnectie tussen de verschillende koepelorganisaties te verbeteren. Wat de Vlaamse Webside betreft, is er inderdaad enige vertraging opgelopen, waarbij de heer Jacques Laverge aandringt op spoed inzake de uitbouw van een adequate telecommunicatie-infrastructuur.

De minister-president merkt op dat er zich de laatste decennia op de telecommunicatie- en omroepmarkt een tegenovergestelde beweging voordoet, die voortspruit uit een historisch gegroeide situatie. De data die vroeger draadloos verzonden werden worden nu vooral via de televisiekabel naar de consument gebracht. De minister-president refe-

reert ter zake in het bijzonder naar de televisiezienders die niet meer via een antenne op het dak de huiskamer binnenkomen, maar via de kabel. Anderzijds merkt men op dat de telefonie, die vroeger vooral gebeurde via een vast telefoonnetwerk meer en meer evolueert naar draadloze communicatie.

Volgens de minister-president is dit een logische evolutie. De grote pakketten van data (televisieprogramma's, dataverkeer...) worden getransporteerd via de drager die er het best geschikt voor is, het meeste capaciteit beschikbaar stelt en genoeg onbeperkt uitbreidbaar is, terwijl kleine datapakketten (een telefoongesprek) worden getransporteerd via draadloze frequenties die veel schaarser zijn en niet onbeperkt uitbreidbaar zijn.

Bovendien stelt de minister-president dat draadloze communicatie slechts draadloos is voor de laatste kilometers. Het signaal van een GSM gaat draadloos tot bij de dichtstbijzijnde antenne, die aangesloten is op een vast telefonie- of kabelnetwerk. Het signaal gaat vanaf de antenne en dus verder via de kabel- of telefonie-infrastructuur, en niet door de lucht.

De heer Robert Voorhamme, Voorzitter, merkt op dat uit de inbreng van de verschillende fracties en de antwoorden van de minister-president duidelijk blijkt dat deze Beleidsbrief niet te nemen of te laten is, maar inderdaad kan gezien worden als een uitermate positieve aanzet voor het bredere maatschappelijke debat in deze Commissie over de problematiek van de informatiesnelwegen. Daarenboven blijkt uit dit debat dat de huidige inbreng van de fracties zich toespitst op diverse deelaspecten van de complexe problematiek van de informatiesnelwegen. De inbreng vanuit deze Commissie werd duidelijk belicht vanuit de economische invalshoek, technologische benadering, waarbij door de minister-president de zorg voor de menselijke component ervan uitvoerig werd toegelicht. Vanuit de economische invalshoek werd vooral aandacht besteed aan de vraag hoe Vlaanderen de beschikbare capaciteiten kan stimuleren zonder te vervallen in een inefficiënte cadeaupolitiek, via overheidssubsidiëring.

Het tweede luik van de problematiek van de informatiesnelwegen is namelijk het onderzoek naar de maatschappelijke impact ervan. Het maatschappelijke aspect heeft een veel breder draagvlak, doch de belangrijkste aspecten van de informatiesnelwegen behoren tot de bevoegdheid van deze Commissie, o.m. de impact ervan op de werkgelegenheid, zowel op het kwantitatieve als het kwalitatieve

vlak. Spreker meent dat men er vooral dient naar te streven dat de problemen die ongetwijfeld zullen opduiken "geëxternaliseerd" worden en door de spontane marktdynamiek worden afgewenteld door de samenleving op de overheid. Nieuwe problemen mogen evenwel niet worden doorgeschoven naar de overheid, vermits de kostprijs hiervan uiteindelijk toch zal doorverrekend worden aan de gebruiker van het nieuwe multimedienpakket.

Tot slot van deze gedachtewisseling wordt door de Commissie een thematische rangschikking gemaakt van de verschillende deelaspecten van de problematiek van de informatiesnelwegen, die als basis kunnen dienen voor een verdere bevraging van de verschillende politieke fracties nopens de specifieke knelpunten die terzake nog mochten rijzen. Deze thematische rangschikking zal eveneens dienen als basis voor de reeds aangekondigde gedachtewisseling over de problematiek van de informatiesnelwegen, met hoorzittingen, in uitvoering van de resolutie betreffende de ontwikkeling van informatiesnelwegen in Vlaanderen, aangenomen door het Vlaams Parlement op 5 december 1995 (**Bijlage**).

De minister-president is ervan overtuigd dat er dient gestreefd naar een gemeenschappelijke consensus tussen de verschillende fracties, over een te voeren facettenbeleid inzake de problematiek van de informatiesnelwegen en wil aan dit debat graag een constructieve bijdrage leveren.

De verslaggever,

Fred DIELENS

De voorzitter,

Robert VOORHAMME

BIJLAGE

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden**Thema's problematiek van de informatiesnelwegen zoals vastgelegd in de commissievergadering van 1 juli 1996****Economisch luik :**

- problematiek van de bevoegdheidsafbakening tussen de federale overheid en de Gemeenschappen en de Gewesten inzake regelgeving ; hieraan zijn belangrijke economische aspecten verbonden ; welk soort van stimuleringsbeleid zal worden gevoerd naar de sectoren toe ?

Aanbodzijde :

- welke niches dienen vooral worden bewerkt ?

Vraagzijde :

- dient men zich alleen bezig te houden met de meest belovende sectoren ? Of dient men zich ook te richten tot deze sectoren, waarin nog lacunes zijn vastgesteld ? Hoe zal dit stimuleringsbeleid worden vertaald naar de verschillende sectoren toe, waarvan een aantal behoren tot de coördinerende bevoegdheid van de Vlaamse minister-president ?
- economisch ondersteuningsbeleid;
- O & O - activiteiten;
- samenwerking bedrijfsleven en onderwijs vanuit economisch perspectief ;

BIPT en regelgeving

- opdracht en statuut van de BIPT;
- omschrijving, afbakening en organisatie van de universele dienstverlening;

Maatschappelijk luik :

- dualiseringsrisico's ;
- inhoudelijke regelgevingsproblematiek ;

Terzake stipt de Voorzitter aan dat dit luik wellicht grotendeels tot de bevoegdheid van de Commissie voor Mediabeleid behoort ;

- O & O omvat ook een belangrijk maatschappelijk luik, nl. de link tussen onderwijs en opleiding ;

BIPT

- universele dienstverlening.